

PELS CARRERS DE TRINIDAD

LUDMILLA LACUEVA CANUT

ESCRITORA

PALABRAS CLAVE: Cuba / Endevina / Amàlia / Racionament.

Ludmilla Lacueva Canut (Escaldes, Andorra, 1971) és una escriptora andorrana que va estudiar l'Ecole Hôtelière de Lausanne, Suïssa.

En el camp de l'hoteleria ha publicat un llibre “Els pioners de l'hoteleria andorrana, del segle XVI al segle XX” (2001, accèssit premi d'investigació del Consell General, Principat d'Andorra) i diversos escrits “Hostal del Serrat” (2006, Papers de Recerca Històrica, Societat Andorrana de Ciències- SAC); “Hostal Valira” (2006, Ex – libris Casa Bauró, Govern d'Andorra); “Destination Profile: Andorre” (2008, EHLITE revista de l'Ecole Hôtelière de Lausanne) a més de la ponència “500 anys d'hoteleria” (2002 - 15^a Diada Andorrana, Universitat Catalana d'estiu, Prades, França).

Ha col·laborat amb el Diari d'Andorra amb la publicació de contes de Nadal: El calendari d'advent (2001), Un corder andorrà a Betlem (2002), El col·leccionista de postals de Nadal (2003), La postal de Nadal (2004), El pessebre napolità (2005), Naixement a Cal Traginer jove (2006), Un hoste il·lustre (2007), La màquina d'escriure (2014).

A l'ensem, i a nivell personal, ha editat els següents contes de Nadal: La mina de Llorts (2008), Hostes vingueren (2009), La cigarrera (2010), El pi de Sant Miquel (2011), La confraria de paraires i teixidors (2012), No facis safareig (2013), El carter de Soldeu (2014).

Ha participat al llibre “Andorra, nova aproximació a la història d'Andorra” (2009, Ed. Altaïr) i a la Revista de la Consejería de Educación de la Embajada de España en Andorra núm 8 (2013) amb el conte “El xal de Shanghai”.

Com a premis, a banda de l'accèssit pel llibre “Els pioners de l'hoteleria andorrana”, ha estat Finalista del concurs literari Bus exprès (Govern d'Andorra) amb “Cursa d'esquí amb el bus exprés” (2011) i ha obtingut el Segon premi també del concurs literari Bus exprès (Govern d'Andorra) amb “El Bus de la memòria” (2012)

El 2014, va publicar la novel·la “L'home de mirada clara. Charles Romeu, veguer francès de 1887 al 1933”

El Chevrolet, de color verd oliva, va emprendre suaument el revolt i va endinsar-se per un carrer empedrat on a banda i banda hi havia cases de colors càlids. Els grocs es barrejaven amb els blaus, els roses i els verds. Les finestres, gairebé de la mateixa mida que la porta d'entrada, tenien barrots de fusta tornejats, també pintades de colors que contrastaven amb el de les façanes de la casa.

L'automòbil, de l'any 1949, va aturar-se davant una casa colonial que destacava pel verd intens. La Txell va mirar cap amunt i va esguardar les finestres blanques de mig punt fetes amb làmines de fusta per no deixar passar el sol. Una torre sobresortia de l'edifici.

La porta de l'edifici es va obrir i una jove

somrient va atansar-se.

—Benvinguda a Trinidad! És un plaer rebre't a casa nostra. Sóc la Caridad. Has estat ben matinera!

—Sí, el vol ha arribat aviat i no volia perdre ni un minut.

Una vegada entrades les maletes, el xofer es



va acomiadar i la Txell va veure com la matrícula groga s'anava fent cada vegada més petita mentre brandia la mà..



Les dues dones van entrar directament al saló, ja que en aquest tipus de casa no hi havia vestíbul. Era sumptuós, amb unes columnes pintades amb decoracions florals, d'estil italià. Una làmpada de grandària fabulosa penjava al bell mig de la sala. Tot eren mobles d'època colonial. A la Txell li semblava haver fet un pas enrere en el temps. Des de l'exterior ningú es podia imaginar el tresor que amagava aquesta casa.

—Gràcies per acollir-me a la vostra fantàstica casa. És realment un palau!

—Els meus avantpassats eren productors de sucre a la vall dels ingenis i, com a tota família acabada, tenien casa a Trinidad. A les dones els agradava més viure aquí.

Un home va entrar.

—Aquest és el meu marit, l'Osmani.

—Molt de gust, senyoreta.

L'Osmani va marxar tan ràpid com havia vingut.

—Fa molt que llogueu habitacions?

—Farà més o menys un any. Costa molt conservar una casa com aquesta. Així que ets escriptora?

—Sí, de fet necessitava trobar un indret tranquil per

tornar a trobar la inspiració i què millor que Trinidad, oi?

—Has vingut al millor lloc. T'acompanyaré a la teva cambra.

Van pujar al primer pis i la Txell va aturar-se a la balustrada per admirar el pati a vessar de plantes. Va entrar a l'habitació, que era espaiosa, amb un sostre alt i motlures antigues. El llit amb baldaquí, de ferro antic, estava coronat per un teixit fi blanc. El tocador era treballat i en un racó hi havia un oratori.

—Atansa't al balcó, Txell.

La vista era corpenedora. Estava al rovell de l'ou del casc antic. Impressionants edificis colonials envoltaven la Plaça Major amb la majestuosa església de la Santíssima Trinitat. S'hi respirava una calma agradable.

Mentre es canviava, va sentir el soroll del trot dels cavalls sobre l'empedrat, a més d'algú que cridava que venia pa.

Va baixar al pati, on la Caridad li havia preparat un bon desdjuní. Va assaborir un suc de guaiaba per continuar menjant un plat de pinya i mango. Va paladejar-lo amb fruïció. Per fi la fruita tenia gust! La Caridad va comentar-li que a Cuba només es podien permetre menjar fruita de temporada i estava clar que tampoc tenien gaire per escollir. Una truita i uns panets calents van tancar el festí.

—Caridad, he sentit a dir que teniu quartilla de racionament?

—Efectivament ens toca viure amb això. Perquè et facis una idea, només tenim dret a 10 ous per mes.

—I com us ho feu per tenir hostes? —va dir la Txell mirant-se la truita i sentint-se un pèl culpable.

En veure la seva cara la Caridad va esbossar un somriure divertit.

—És màgia...

—Au, vinga!

—Nena, aquí el mercat negre funciona com una

seda. Gràcies als teus diners, que valen molt més que no la moneda que utilitzem nosaltres i que li'n diem CUP, podem comprar queviures; si no, ens moriríem de gana.

La Txell va pensar que era prou afortunada. Va sortir de la casa il·lusionada per descobrir els carrers empedrats i la vida cubana. En un d'ells va trobar uns homes jugant al dominó, amb samarreta blanca de tirants, d'aquelles que els pares portaven dècades enrere. Alguna que altra gallina corrotejava pel mig i d'una reixa de la façana un gos famèlic treia el cap. La Txell va apartar-se per deixar passar una carreta estirada per un cavall. Va apreciar la tranquil·litat de passejar sense cotxes. Els nens se la miraven encuriosits, però aviat van seguir amb la seva juguesca. Només es veien homes, les dones devien estar treballant. A l'altra vorera, un home llustrava les sabates d'un client, assegut en una mena de tamboret alt, que llegia el diari El Granma.

Va agafar un carrer a la dreta. Va donar una ullada a una botigueta de comestibles. Un taulell, uns prestatges i una balança eren els únics estris que hi havia. No hi havia gaires productes. Una mica de verdura i, barrejat, tant es podien trobar algun joc de tovallons, com un parell de bosses de fideus o una loció d'afaitar. Fora hi tenien una tauleta amb plàtans, mango i altres fruites. A la casa del davant, rere una reixa verda, pintada possiblement dècades abans, una nena ajaguda al terra llegia un llibre força esgrogueït.

La Txell va seguir carrer avall. Va fixar-se en una dona cubana, d'una seixantena d'anys, que vestia tota de blanc amb un mocador al cap posat amb gràcia. Seia a la porta d'una casa i al costat tenia una tauleta amb una nina de color i la bandera del país.

—Nina, no voldràs pas que et llegeixi la mà.

—No, gràcies.

—Ajuda una pobra vella com jo que no té ni per

menjar. Una dona de bon cor com tu no pot passar de llarg. Per 5 CUC et llegiré la bona ventura —va dir mentre parava la mà.

La Txell va riure interiorment. Vaja quina embaucadora. Però, què hi perdia? Seria divertit sentir com s'inventava la seva vida.

Va seure i li va donar la mà. La dona va començar amb banalitats, però, en un moment donat, li va donar una estrebada a la mà per apropar-se-la més als ulls. La Txell va notar com la mà se li tornava més rígida. Premia tan fort les ungles, llargues i dures, que començava a fer-li mal.



— *Doña Amàlia*, ets una dona molt dolenta! —va xisclar esgarriada deixant anar la mà violentament.

—Però, què diu? —va cridar la Txell sorpresa.

—No em toqui, *Doña Amàlia*!

—Jo no em dic Amàlia!

—Portes els gens d'Amàlia Satrustegui, la seva sang, i pagaràs per les seves crueltats.

—No digui bajanades!

—Ho veig clarament. La torre de la hisenda, era de nit, però hi havia lluna plena. *Doña Amàlia* l'empeny per una de les finestres.

—A qui? — va preguntar la Txell amb una veu estrident.

—És un esclau. *Doña Amàlia* somriu, però quan

arriba a baix es troba el seu home, Don Oleguer.

—I què passa?

—L'agafa pel braç i l'empeny fora d'allí. La fa entrar a la casa a espentes. És una dona cruel que fa treballar els esclaus fins a l'extenuació. L'home assassinat té fills i un dels descendents vindrà a cercar-te. La teva vida corre perill! Has de fugir al més aviat possible!

La Txell es va aixecar alterada.

—No he acabat amb el teu futur...

—No cal, ja n'he sentit prou!

La Txell va córrer carrer avall. En arribar a la plaça va decidir seure en una terrassa dalt d'unes escales. Necessitava calmar-se. Li van portar una cervesa cubana i unes delicioses chicharritas de plàtan. Des d'allí va sentir música i li va demanar al cambrer d'on venia.

—Ah! És la casa de la Trova. No s'ho pot perdre. El millor ambient de Trinidad és allí.

La Txell va pagar i es va apropar a aquella casa blava colonial. Va entrar-hi i la van saludar obsequiosament, acompanyant-la fins a un pati amb diverses taules i una zona de ball de petites dimensions. Hi havia pocs turistes, la resta eren tot cubans. Un home gran, amb la seva guitarra gastada, cantava una melodia de vells temps perduts. Un grup de joves el va reemplaçar a continuació amb un bon ritme de música cubana i diverses parelles es van aixecar per ballar.

Un home cubà, d'uns cinquanta anys, va apropar-se per treure-la a ballar. La Txell va declinar la invitació, però ell va insistir.

—No sé ballar, ho sento.

—No pateixi, jo la guiaré.

Les mans àgils de l'home li anaven marcant el compàs del ritme i la Txell es deixava portar. Després de tres balls, l'home li va somriure.

—Ho fa molt bé, *Doña Amàlia*.

La Txell va deixar anar els braços i el cor va donar-li una forta batzegada. Les paraules d'aquella dona van tornar-li a la memòria: "L'home assassinat té fills i un dels descendents vindrà a cercar-te. La teva vida corre perill! Has de fugir al més aviat possible!".

Es va sentir marejada. Les gotes de suor li queien cara avall, es va desfer bruscament dels braços del seu ballador i va sortir esperitada. Va córrer sense parar fins arribar a la casa. La Caridad seia entretinguda en un brodat.

—Ja ets aquí?

La Txell li va explicar fil per randa el que li havia succeït amb la respiració entretallada. La Caridad va escoltar-la sense interrompre-la, però, en acabar, va esclafir a riure. La Txell se la va mirar amb cara de mala bava, mentre l'altra no podia contenir la riallada.

—No t'ofenguis, Txell. La veritat és que aquesta dona és famosa a Trinidad per inventar-se històries amb avantpassats colonials.

—Però l'home del ball també m'ha anomenat *Doña Amàlia*!

—És una manera de nomenar les estrangeres...

De sobte, la Txell va sentir-se ridícula i no va poder

estar-se de riure, juntament amb la Caridad, de la primera sortida per Trinidad.

—Au, vinga, anem a dinar que t'inc preparada una lla g o s t a enxilada que té molt bona pinta.

